Ankenævnet *for* Forsikring

Den 26. september 2018 blev i sag nr. 91465:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

If Skadeforsikring
Stamholmen 159
2650 Hvidovre

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren har en ulykkesforsikring. I bilag vedlagt klageskema af 12/10 2017 har klagerens advokat bl.a. oplyst:

> "Afslagene er givet, idet selskaberne ikke finder det sandsynliggjort, at min klient pådrog sig sine hoved- og nakkegener i forbindelse med forsikringsbegivenheden den 6. maj 2013. Selskaberne har alene anerkendt mén vedrørende min klients skuldertraume, men har ikke anerkendt min klients hoved- og nakkegener som omfattet af forsikringsdækningen.
>
> På denne baggrund indbringer jeg hermed formelt afgørelserne fra [andet forsikringsselskab 1], if Forsikring og [andet forsikringsselskab 2] for Ankenævn for Forsikring til vurdering, idet jeg på det foreliggende grundlag finder det sandsynliggjort, at min klients hoved- og nakkegener hidrører fra min klients ulykke den 6. maj 2013, hvor han forulykkede med sin motorcykel i [udlandet].
>
> Dette begrundes særligt i, at min klient har været udsat for en voldsom ulykke, der har været egnet til at forårsage generne, at der ikke foreligger konkurrerende skadesårsager, ligesom generne underbygges af efterfølgende udredninger og speciallægeerklæringer.
>
> Selskaberne skal således tilpligtes at anerkende min klients hoved- og nakkegener som en forsikringsdækket skade, som har medført et varigt mén på minimum 25% og skal yde erstatning i overensstemmelse hermed. Subsidiært skal selskabernes tilpligtes at anerkende at sagen skal genbehandles af selskaberne, med henblik på ny vurdering af hvilken erstatning, der skal tilkomme min klient.
> …
> **Ulykken den 6. maj 2013**
> [Klageren] var primo maj 2013 på motorcykelferie i [udlandet] sammen med …. De øvrige … var allerede kørt tilbage til den lejede hytte og [klageren] var således alene på vejen, da ulykken skete.

Ifølge journalen fra [udenlandsk hospital], jf. **bilag 5**, kørte [klageren] 60 km/t, da ulykken skete. Hastigheden har muligvis været højere, men inden for det tilladte, da [klageren] nærmede sig et sving 1-2 km fra den lejede hytte de skulle overnatte i. [Klageren] nåede at geare ned til omkring 60 km/t, da motorcyklen skred ud grundet noget granulat på vejbanen. Motorcyklen væltede med [klageren] og gled herefter i høj fart hen over vejbanen, hvor [klageren] og motorcyklen brat ramte autoværnet i modsatte side af vejen og begge blev kastet over på den anden side af autoværnet. Som **bilag 6** vedlægges billeder fra ulykkesstedet taget af [klagerens] ven.

[Klagerens] ven undrede sig over, at [klageren] ikke var ankommet til hytten og kørte derfor tilbage ad den vej de var kommet tidligere. Han fandt [klageren] liggende i rabatten på den anden side af autoværnet. [Klageren] var ved at komme til sig selv og havde store smerter og var i panik over at have meget svært ved at få vejret. Ved fælles hjælp regnede de ud, at der var gået mindst 20 minutter fra vennen havde set [klageren] sidst, til han fandt [klageren] liggende på den anden side af rabatten. Vennen tog herefter billeder af ulykkesstedet og ved fælles hjælp kom [klageren] tilbage til hytten.

På baggrund af billederne fra ulykkesstedet, jf. bilag 6, har [klageren] udarbejdet en beregning på den tyngeacceleration (g-påvirkning), han har været udsat for ved ulykken. Beregningen er vedlagt som **bilag 7**. Udregningen er lavet på baggrund af oplysningerne i journalen fra [udenlandsk hospital] om en fart på ca. 60 km/time, jf. bilag 5, samt ud fra oplysninger omkring afstanden mellem striberne på vejen fra Statens Vejvæsen i [udlandet], jf. **bilag 8**.

På baggrund af denne beregning, er [klageren] ved et styrt med 60 km/t blevet udsat for ca. 28,3 neg. g. G-påvirkningen måles i enheder af tyngdekraftens acceleration (g). Hvis en genstand udelukkende udsættes for tyngdekraften, er påvirkningen 1 g; ved 0 g er genstanden vægtløs. Et sundt menneskelegeme kan klare op til 10 g i meget kort tid. [Klageren] har således været udsat for et voldsomt styrt.

Som **bilag 9** fremlægges dokumentation for skader på [klageren], sikkerhedsudstyr og motorcykel taget umiddelbart efter ulykken.

- Af foto 1 fremgår [klagerens] hjelm med dybe ridser på højre side af hjelmen.
- Af foto 1a fremgår [klagerens] kørejakke, som er revet i stykker på højre skulder efter ulykken.
- Af foto 2 fremgår [klagerens] højre kørestøvle, med tydelige ridser hen over skosnude og side.
- Af foto 3 fremgår [klagerens] motorcykel med flere skader på højre side, herunder er sidespejlet revet af.
- Af foto 4 fremgår at motorcyklens stel er revnet/flækket.
- Af foto 5 fremgår den hævelse, der kom i [klagerens] højre ben efter ulykken billedet er taget den 6. maj 2013.
- Af foto 5 a-b fremgår blodansamlinger på højre fod som følge af ulykken. Billederne er taget den 19. maj 2013.

Af Havarikommissionens rapport fra 2009 vedlagt som **bilag 10** fremgår endvidere på side 60 i rapporten, at der er en sammen hæng mellem kollisionshastighed og skadesgrad. Således havde 19 ud af 26 af de som fik alvorlige personskader eller blev dræbt en kollisionshastighed over 50 km/t.

Der er således sandsynliggjort, at [klageren] har været udsat for en voldsomt styrt, med en kraft der har får stellet til at brække, ligesom det tydeligt fremgår af billeddokumentationen, at hans hoved har ramt asfalten og er kuret henover vejen.

Efter ulykken
[Klageren] har ingen hukommelse fra det tidspunkt han gearer ned og indtil han bliver fundet af sin kammerat liggende på vejen. Han ved heller ikke præcis, hvordan han er kommet tilbage til hytten. Om aftenen den 6. maj 2013 postede [klageren] et Facebook opslag, hvor han oplyste, at han har været involveret i en ulykke, men at han havde det fint og ville prøve at lappe motorcyklen sammen igen, så han kunne køre videre. Opslaget er vedlagt som **bilag 11**.

På baggrund af opslaget ringede [klagerens] kone … til ham og spurgte hvorfor han havde slået det op på Facebook, hvor alle kunne se det. [Klageren] svarede, at han ikke kunne huske [ægtefælles] telefonnummer. [Ægtefælle] fandt dette mærkeligt, da hendes nummer var indkodet under kontakter i hans telefonbog på mobilen. Derefter spurgte hun hvorfor han ikke brugte messenger-funktionen, men til det svarede han, at det vidste han ikke hvordan man gjorde. [Klageren] har ikke tidligere haft problemer med at anvende Messenger eller bruge en mobiltelefon til at ringe med.

[Klageren] var meget fokuseret på at få motorcyklen repareret. Han fortalte sine venner, at han ville køre videre med dem dagen efter, selvom det var evident for vennerne, at det ikke kunne lade sig gøre, da motorcyklen var totalskadet og stellet var brækket. [Klageren] tog noget smertestillende han har medbragt på turen og gik tidligt i seng. Om natten tog smerterne til og [klageren] vågnede ved at han næsten ikke kunne vende sig i sengen. Han blev derfor tilbage i hytten, da hans venner tog videre dagen efter den 7. maj 2013. [Klageren] var herefter alene tilbage i hytten fra den 7. maj frem til den 9. maj 2013.

[Klageren] brugte det meste af tiden på at sove, idet han var meget træt og havde mange smerter. [Klageren] tog den 7. maj 2013 kontakt til [REJSEFORSIKRINGSSELSKAB] for at komme hjem. Han fortalte, at han var kørt galt på motorcykel og at han gerne vil hjem. Kommunikationen var problematisk og der var en del forvirring og praktiske problemer med at få både [klageren] og motorcyklen transporteret hjem. Den 8. maj 2013 afhentedes motorcyklen, som senere blev erklæret totalskadet, ved hytten af et fejeblad, men [klageren] blev ikke afhentet ved denne lejlighed. Han kontaktede [rejseforsikringsselskab], som imidlertid havde glemt ham. [Klageren] var herefter flere gange i kontakt med [rejseforsikringsselskab]. Der var er del forvirring vedrørende hjemtransporten af [klageren]. Først den 9. maj 2013 sendte [rejseforsikringsselskab] [klageren] til en lokal læge. Kopi af udskrift fra [rejseforsikringsselskab] 's interne logsystem over kommunikationen er vedlagt som **bilag 12**.

[Klageren] blev undersøgt af den lokale læge …, som forkuserede på [klagerens] synlige skader på højre arm og skulder samt højre ben. Af læge …s mail til [rejseforsikringsselskab] , jf. **bilag 12**, fremgår, at *'Med pasientens samtykke om å sende på Email, bekrefter eg at [klageren], …, Tirsdag 7. april var utsat for en ulykke med hans motorcykel.'* Videre fremgår, at lægen foretog en undersøgelse af [klageren] den 9. april, og at [klageren] havde smerter i højre knæ og skulder og var punktøm på højre side af thorax. Vedrørende hjemtransport var anbefalingen, at 'for å komme seg til … må han nok ha bil transport', hvilket indikerer, at [klageren] har slået sig betragteligt.

Tidsangivelsen er endvidere ikke korrekt, idet det fremgår, at ulykken skete i april måned og ikke maj, ligesom datoangivelsen heller ikke er korrekt, idet ulykken skete den 6. og ikke den 7. i måneden. Dette tyder på, at [klageren] ikke har haft en fornemmelse af tid, herunder hvor lang tid der er gået, da det må lægges til grund, at det er hans egne umiddelbare oplysninger, der er lagt til grund. Ligeledes må det antages, at lægen har været en anelse ukoncentreret ved undersøgelsen, da han skriver, at den er foretaget i april måned.

Af lognotat bilag 12 side 4 fremgår, at:

> *'Ulykken er sket for 2 dage siden og vi skal sørge for at pt kommer hjem asap – og nærmere til en sikker medicinsk gennemgang. Vi skal sørge for trsp (taxa) … i aften – pt. skal undersøge på skadestue i …* [...] *Det drejer sig om en MC ulykke og vi skal være sikre på at der ikke er sket stor skader. Når pt er undersøgt (han vil selv få en report) skal vi sørge for hotel i ... og jeg snakker med ham i morgen formiddag mhp. Hjemrejse.'*

Tidsangivelsen er igen forkert, idet ulykken på dette tidspunkt er sket for 3 dage siden og ikke 2, hvilket igen understøtter, at [klageren] ikke har haft en fornemmelse af den tid, der er forløbet siden ulykken. [Klageren] fremstår således præget af amnesi og konfusion og har ikke været i stand til at give korrekte oplysninger, hverken til lægen eller til [rejseforsikringsselskab].

Af [rejseforsikringsselskab] lognotat fra den 10. maj 2013 kl. 14:18 fremgår, at [klageren] blev udskrevet, og at koordinerende læge… :

> *'....har en længere snak med pt vedr. hjemrejse. Det er glædeligt at vi fik pt gennemundersøgt. Pt kan ikke flyve – båd er i mine øjne uhensigtsmæssigt – han skal rejse i tog – vi aftaler derfor at han selv sørger for billetter til … (klasse/sove-vogn) – det er han indforstået med (det vil gå hurtigere end hvis vi gør det) det er muligt at han tager båden – det bliver i givet fald på eget ansvar.'*

[Klageren] var ikke selv i stand til at koordinere dette og brød grædende sammen, hvorefter han ringede til sin kone. Hans kone beskriver det efterfølgende forløb således:

> *'Han kommer på sygehus … til undersøgelse. De beholder ham natten over. Han bliver udskrevet dagen efter, efter aftale med [rejseforsikringsselskab], og han skal ved hjemkomst til DK til grundig undersøgelse ASAP.*
>
> *Han ringer til mig, siddende udenfor sygehus på en bænk, med næsten ingen strøm på mobil. Hvad der er sket mellem ham og [rejseforsikringsselskab] ved jeg ikke. Men der har været mange misforståelser. Her går der også noget galt. Han siger [rejseforsikringsselskab] har sagt, at han skal tage på banegården og tage et tog hjem til …, via … Han må ikke flyves hjem pga. lungekollaps.*
>
> *Han græder og siger, at han kan nærmest ikke gå, og har to tunge MC tasker. Og han skal skifte tog flere gange og på flere perroner. Her bryder han helt sammen. Jeg siger han skal gå ind i reception og spørge om han kan låne en stikkontakt og få strøm til hans mobil. Han skal blive siddende der, til jeg har løst transport hjem, da jeg ikke selv har mulighed for at hente ham.*
>
> *Jeg får arrangeret, at færgen vil sørge for at han får en plads på Business Class stillezone, hvor der er ro, kaffe, vand og ikke mindst en stikkontakt, da han har brug for at vide jeg er i*

den anden ende. Jeg får også arrangeret med [færge], at de stiller en rullestol til rådighed, og er behjælpelig med at få ham om bord på færgen.

Jeg har også arrangeret med dem, at han ved ankomst må blive hentet af …, ombord på færgen med kørestol. De kører ham så hjem til…'

Efter hjemkomsten

Efter hjemkomsten den 11. maj 2013, ventede [klageren] på at blive kontakt af [rejseforsikringsselskab] for at blive grundigt undersøgt, således som lægen fra [rejseforsikringsselskab] havde oplyst ham, jf. bilag 12. Da han ikke blev kontaktet af [rejseforsikringsselskab], kontaktede [klageren] selv egen læge vedlægehuset i … den 13. maj 2013 som henviste ham til røntgenundersøgelse på … Sygehus. Denne undersøgelse blev foretaget den 22. maj 2013, hvor [klageren] fik foretaget en røntgenundersøgelse af thorax.

[Klageren] havde fortsat smerter i skulderen og blev efterfølgende henvist til ultralydsscanning på … sygehus den 23. september 2013. Idet undersøgelsen i … var inkonklusiv, blev han henvist til ortopædkirurgisk vurdering på … Sygehus den 31. oktober 2013. Af journalnotat fra forundersøgelse foretaget samme dato fremgår, at [klageren] havde problemer med, hvad der beskrives som spændingshovedpine, jf. **bilag 13** side 6. Gener med hovedpine fremgår således allerede af journalnotater på dette tidspunkt.

1-2 måneder efter hjemkomsten var [klageren] i … sammen med sin [ægtefælle]. På en shoppetur så de nogle billige lederhosen (tyroler-outfit) og [klageren] opfører sig efterfølgende besynderligt. [Klagerens ægtefælle] beskriver situationen således:

Jeg ville købe tyroleroutfittet til [klageren], men han ville ud af butikken. Da vi kommer hjem til hotellet siger jeg, at jeg synes vi skal tage tilbage og købe det. Vi kommer tilbage til butikken dagen efter. Så siger jeg til [klageren], spørg lige hende ekspedienten, om hvor det måske hænger, da det ikke hænger der hvor vi havde set det.

Han vender sig mod mig, og bliver meget aggressiv. Gør tegn til vi skal ud. Vi går hen til bilen, hvor jeg bliver skældt ud, han er meget aggressiv, og jeg bliver faktisk lidt bange, da jeg aldrig har set ham sådan før. Jeg får at vide, at jeg ikke skal sætte ham i en sådan situation igen, nogensinde!! Jeg er fuldstændig uforstående.

Vi sidder i bilen og skændes/diskuterer nok 15-20 min. hvor han så pludselig siger – jeg taler ikke [sprog]!! Vi er begge af [udenlandsk] afstamning, og har faktisk været nede for at se på lejlighed i …, og overvejede at flytte derned i 2014. Vi taler begge flydende [sprog]. Jeg var ret rystet over denne episode, og det endte med, at vi tog tilbage til hotellet, hvor han ville have vi skulle pakke vores kuffert, og jeg(vi) måtte køre hjem.

[Klagerens] kone fandt i det hele taget [klageren] meget ændret efter hjemkomsten, idet:

'Han er ikke den samme. Han glemmer meget. Falder i staver på toilet om morgenen. Kan være derinde 1 time og husker ikke hvad tiden gik med. Sådan er det tit. Tid forsvinder for ham. At lave kaffe går konstant galt. Ting som vi andre tager for givet, er blevet en udfordring for ham. Jeg er nød til at skrive gule lapper med instrukser om rækkefølge, f.eks. lave kaffe.

Jeg kan ikke regne med hans hjælp, hverken til at dække bord eller andet i hverdagen, da han glemmer hvad han skal midt i handlingen. Jeg må bede ham om det samme flere gange.

Det er først da han bliver opereret i skulderen 1 ½ år efter, at kirurgen siger der er noget helt galt. Han sørger for han kommer til neuro på … og flere speciallæger.'

Grundet ulykken var [klageren] ikke i stand til at genoptage sit arbejde i hidtidigt omfang. Således fremgår af journaloversigt fra [kommune] fra den 24. september 2013, jf. bilag 14, at [klageren] ikke var i stand til at arbejde mere end 2 timer dagligt, afhængigt af hvordan han havde det. Endvidere fremgår af **bilag 14**, at:

> *'Han er meget træt, og har bekymringer omkring sin …, da det ikke er godt, at han ikke kan arbejde mere end han gør. Hele forløbet i [udlandet] har han oplevet som meget grotesk og forvirrende. Det var absolut ikke nogen god oplevelse.'*

I maj 2014 var [klageren] til forundersøgelse på Privathospital … med henblik på behandling af sine skuldergener. Journal er vedlagt som **bilag 15**.

I forbindelse med flytning har [klageren] et par lægeskift og skifter således omkring ultimo juli 2014 læge …, hvor han den 1. august 2014 var i konsultation vedrørende almen svækkelse/træthed. I foråret 2015 skifter [klageren] efterfølgende til …, journaler er vedlagt som **bilag 16**.

Af journalnotatet fra den 1. august 2014, jf. **bilag 16** side 1 fremgår:

> *'Kommer pga. megen træthed over længere tid. Intet rigtigt fokalt. Kort snak omkring stress og pt.s arbejde som selvstændig med … Vi aftaler helbredstjek ved ama.'*

Det fremgår på denne baggrund, at [klageren], har haft symptomer med blandt andet træthed i en længere periode, symptomer der også ses i forbindelse med commotio cerebri.

Af Rehabiliteringsplanens forberedende del udarbejdet af Jobcenter … den 5. november 2014 fremgår, jf. **bilag 17** side 2, at:

> *'.. mit stressniveau er dog betydeligt lavere end før, da jeg har været udsat for meget voldsomme oplevelser de seneste år.'*

Videre fremgår side 4, at:

> *'Mit daglige funktionsniveau er som før beskrevet stærkt nedsat, ligesom mit stress-niveau og min koncentration er stærk nedsat.'*

Den 13. november 2014 henvendte [klageren] sig til lægevagten i forbindelse med, at han var besvimet og var svimmel, at visitationsnotatet af samme dato, jf. bilag 16 side 2, fremgår:
'Stress symp Afventer psykolog. Influ. Sympt' sidste døgn diarrhoe – Svl. – besvimet. Ikke spist det sidste døgn Tp 38,5.'

Af journalnotat fra den 26. januar 2015, jf. bilag 16 side 3, fremgår:

> *'Klager over 1-2 år med træt sveder kvalme, tynd aff Vægten konstant, søvn forstyr, ingen energi, trist til tider. Vi aftaler psykolog samtaler.'*

Af psykolognotat fra … til if Forsikring dateret den 29. januar 2015 og vedlagt som **bilag 18**, fremgår:

> *'[Klageren] beskriver at han efter ulykken d. 6/5-2013 har vanskeligheder med hukommelse og koncentration. Sygeforløbet har været særdeles belastende og den kamp der efterfølgende har været ift. Sygedagpenge og senere genetablering af … har påvirket [klageren] meget. [Klageren] fremstår meget grådlabil, med sproglige forsinkelse på spørgsmål. Koncentration og hukommelse virker nedsat, dog uden at jeg har foretaget test.* [...] *Således er mine oplysninger i skadessagen langt fra dækkende, der bør foretages neurologiske test og kognitive tests, for at fastslå mén efter ulykken.'*

Den 27. februar 2015 blev [klageren] undersøgt af Speciallæge … Speciallægeerklæring er vedlagt som **bilag 19**.

Den 22. maj 2015 var [klageren] til forundersøgelse på neurokirurgisk afdeling og hvor yderligere udredning med neurofysiologisk undersøgelse og vurdering af neuropsykolog blev fundet anvendeligt. Journalnotat fra Neurokirurgisk ambulatorium [hospital] den 22. maj 2015 er vedlagt som **bilag 20**.

Den 3. og 12. juni 2015 blev [klageren] undersøgt af neuropsykolog … Af journalnotat vedlagt som bilag 21, fremgår af side 3:

> *'*[...] *Der er bestilt cerebral MR-scanning på mistanke om cerebrale følger, idet pt. var svært commotioneret. En sådan us. Er ikke tidligere foretaget.*

Videre fremgår på side 5:

> ***Klinisk indtryk***
> [...]
> *Han er bagatelliserende og indtrykket kan være, at han har været bagatelliserende helt fra starten af ulykkestilfældet og måske af den grund er blevet lidt miskendt i det akutte behandlingsforløb. Der beskrives en uklar erindring af tiden op til og umiddelbart efter hændelsen. Selvom han tilsyneladende har været i stand til at agere kan han meget vel have været bevidsthedssvækket og omtumlet i minutter til timer. Hans beskrivelse af det uklare hændelsesforløb i få dage derefter kan også have sammenhæng med, at han selv har været lettere commotioneret.*

Videre fremgår på side 6:

> [...] ***Konklusion***
> *Pt. har ganske betydelige kognitive gener, der centreres om forringelse af psykomotorisk tempo, nedsat mental fleksibilitet og dårlig evne til igangsætning og styring.* [...] *Vi afventer resultat af MR-skanning. I mellemtiden skal pt. yderligere undersøges og der er opfordret til at han igen konsultere privat praktiserende psykolog.*

Af opfølgningsnotat fra Neurokirurgisk ambulatorium [hospital] fra den 9. juni 2015, jf. bilag 16 side 6 fremgår:

> *'Opfølgning, har haft kontakt til sin kammerat, som var med ved ulykken, denne angiver at pt. var bevidstløs og formentlig haft svær commotio* [...] *Der beskrives at pt efter ulykken har været stillesiddende, distræt og glemsom. Af og til svingende i humør, nogle gange langt nede, nogle gange mere vredladen og udadreagerende. Langsommelig og langt fra sit tidligere aktive og handleprægede adfærdsmønster. Beskriver at han altid var i gang, både*

på arbejdet og i fritiden. Angiver symptomer på mangelfuld lyst og energi om morgenen. Generelt øget træthed. Svært ved at overskue mere end en ting ad gangen [...] *Der beskrives fra neuropsykologen at pt. har ganske betydelige kognitive gener.'*

På baggrund af [neuropsykolog 1s] opfølgende undersøgelse af [klageren] den 12. juni 2015, aftales at [klageren] skal henvises til hjerneskadecentret.

Den 8. december 2015 bliver [klageren] undersøgt af speciallæge i neurologi, … Speciallægeerklæring er vedlagt som **bilag 22**. Af speciallægeerklæringen fremgår, at:

'[klageren] har angiveligt ikke været udsat for konkurrerende kranie-, nakke-, rygtraumer før eller efter ulykken med motorcyklen.

På baggrund af sine undersøgelser stiller [speciallæge] følgende diagnoser: Commotio cerebri seq. Obs, Distortio columna cervicalis seq. Cervicocranielt syndrom.

Den 29. juni 2016 er [klageren] til neuropsykologisk samtale hos specialist i neuropsykologi ... Samtalenotat er vedlagt som **bilag 23** fremgår under punktet vurdering, at:

'Det vurderes, at der er tale om et hovedtraume inklusivt kortvarigt bevidsthedstab. Der ses upåfaldende MRC og ingen objektive neurologiske udfald. Det vurderes sandsynligt at [klageren] har pådraget sig en hjernerystelse. Symptombilledet er omfattende og det vurderes, at der er flere faktorer i spil ud over følger af hjernerystelse [...]. *På denne baggrund vurderes det, at [klageren] kan profitere af et rehabiliteringsforløb for vedvarende følger af commotio.*

Endvidere fremgår af [neuropsykolog 2s] undersøgelse, at:

'[...] *der er tale om et hovedtraume inklusivt kortvarigt bevidsthedstab. Der ses upåfaldende MRC og ingen objektive neurologiske udfald. Det vurderes sandsynligt, at [klageren] har pådraget sig en hjernerystelse.'*

[...]

'Endelig er der tegn på evt. vestibulær problematik som ofte ses ifm hjernerystelser samt uhensigtsmæssige copingstrategier. På denne baggrund vurderes, at [klageren] kan profitere af et rehabiliteringsforløb for vedvarende følger af commotio.'

I forbindelse med behandlingen af sagen hos … Kommune indhentes LÆ 125, fra [klagerens praktiserende læge], vedlagt som **bilag 24**, hvoraf fremgår,

'Pt. har stort set uændrede symptomer siden sidste statusattest. Han har siden motorcykelulykken haft vedvarende smerter i højre skulder og arm, samt udtalte kognitive følger efter hjernerystelse.'

Endeligt fremgår af LÆ 265 Lægeattest til Rehabiliteringsteam den 4. maj 2017 vedlagt som **bilag 25**, at:

'Pt. har været sygemeldt siden ulykken i [udlandet] i maj 2013 i [udlandet]. I forbindelse med ulykken har pt været bevidstløs og fik svær hjernerystelse... Pt er vurderet af neuropsykolog på neurokirurgisk afd. og senere af [neuropsykolog 2], som begge har fundet betydelige kognitive vanskeligheder hos pt. Pt. har hukommelsesproblemer, koncentrationsproblemer. Nedsat tempo. Har igangsætningsproblemer. Generelt øget træthed og daglig hovedpine. Opgaver der før tog ham få timer, tager ham nu flere dage. Han har behov for struktur, forudsigelighed og skal guides i de ting han skal lave.

> […]
> *'Pt. har tidligere ikke været helt realistisk omkring, hvad han kan klare fremadrettet. Dette er han blevet bedre til at vurdere. Der er som nævnt tale om en varig lidelse, som medfører en betydelig nedsættelse af funktionsevnen.*

Konklusion
På baggrund af ovenstående er det min opfattelse, at [klageren] har sandsynliggjort, at han har været udsat for ulykke den 6. maj 2013, der har været egnet til at gøre ham bevidstløs og efterfølgende commotioneret. Det er endvidere min opfattelse, at det er sandsynliggjort, at der er årsagssammenhæng mellem ulykken og [klagerens] hoved- og nakkegener.

Forløbet efter ulykken understøtter, at [klageren] er blevet slået bevidstløs ved ulykken, idet der konsekvent er angivet forkerte tidsangivelse i materialet fra [udlandet], hvilket tyder på, at [klageren] har haft en manglende tidsfornemmelse. Ligeledes er der visse uoverensstemmelser i efterfølgende journaloptag omkring hvad der skete umiddelbart efter ulykken, hvilket tyder på amnesi og konfusion.

På grund af det kaotiske forløb i [udlandet], har der generelt manglet fokus omkring et muligt hovedtraume herunder commotio og følger heraf. Således blev [klageren] aldrig grundigt undersøgt, da han kom hjem fra [udlandet]. Det er desuden påfaldende, at der hverken hos akutlægen i … eller på [udenlandsk hospital] foretages en registrering efter Glasgow Comascale (GCS) eller foretages en CT-skanning af hovedet, idet [klageren] er relativt medtaget efter styrtet og oplyser, at han er forulykket på motorcykel med 60 km/t time, hvorfor der pr. definition er tale om et højenergitraume. I henhold til ([hospitals] traumemanual fra 2014 side 54 er motorcykelulykker med hastighed over 50 km/t således et primært visitationskriterium til [hospitals] Traumecenter, jf. **bilag 26**.

I den akutte periode har [klageren] af naturlige grunde været svært medtaget og præget af fysiske symptomer fra højre side af kroppen, men efterhånden som smerterne har fortaget sig, er der kommet øget fokus på de psykiske og mentale forandringer. [Klageren] er således først senere i forløbet blevet udredt herfor, idet fokus fra lægelig side har været på skulder, brystkasse og knæ. Der har således ikke været fokus på symptombehandling og håndteringsstrategier af følger af commotio.

Det manglende fokus på hovedtraumet har medført, at [klageren] ikke har fået vejledning herom og således har haft vanskeligere ved at tage sine forholdsregler, herunder være opmærksom på, hvilke symptomer han har skullet være særligt opmærksom på.

Både Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, [andet forsikringsselskab 1], if Forsikring lægger vægt på, at der ikke er oplysninger omkring hoved- og nakketraume i journalerne fra [udlandet] og afviser af denne årsag, at der foreligger årsagssammenhæng. Det skal i den forbindelse tillægges betydning, at oplysningen i journalnotaterne fra [udlandet] omkring, at [klageren] ikke har været bevidstløs, stammer fra [klageren] selv. Det gøres i den forbindelse gældende, at den bevidstløse selv ofte ikke er klar over, at have været bevidstløs grundet amnesi, hvorfor dette udsagn ikke kan tillægges afgørende betydning. Dette underbygges endvidere af udtalelse fra [neuropsykologi 1] brev til [klageren] dateret den 5. oktober 2017 vedlagt som **bilag 27**.

I forbindelse med vurderingen af straks-symptomer og bro-symptomer bør det endvidere tillægges betydning, at den lægelige opmærksomhed og indsats i forbindelse med hovedtraumer og commotio i den akutte fase primært relatere sig til at forhindre skader på hjernen, som følge af brud og blødninger, hvorimod følger af commotio som post-commotio-syndrom, i sagens natur, først opstår efterfølgende. Således vil et commotio-regime i reglen ikke være relevant over 24 timer efter ulykken som i det foreliggende tilfælde, hvor [klageren] først så en læge over to døgn efter ulykken.

Opfølgende kontrol på baggrund af hovedtraumet er derimod yderst relevant, idet diagnoser som følger af commotio som fx post-commotio-syndrom oftest stilles over tre måneder efter på grundlag af sygehistorien, ligesom neuropsykologisk tests kan være nyttige, hvis man har udtalt koncentrations-/hukommelsesbesvær eller psykologiske gener.

Således anbefaler Dansk Neurologisk Selskab, at hovedtraumepatienter, som ikke kræver regelret neurorehabilitering, bør henvises til kontrol ved neuropsykolog 6-9 måneder efter traumet med henblik på vurdering af eventuelle kognitive deficits, som kan fordre intervention. Jeg vedlægger Neurologisk National Behandlings Vejledning som **bilag 28**. Den efterfølgende udredning understøtter netop, at [klageren] har følger efter commotio. Således finder [neuropsykolog 1] ved sin undersøgelse, at [klageren] har ganske betydelige kognitive gener.

På baggrund af de fremlagte beviser i sagen, er det min opfattelse, at der foreligger straks-symptomer og bro-symptomer, men at de på grund af det kaotiske forløb omkring ulykken ikke er blevet journalført som commotio i umiddelbar forlængelse af traumet, hvilket ikke bør komme [klageren] til skade.

Symptomer efter commotionering som hovedpine nævnes allerede i journalnotat fra … Sygehus den 31. oktober 2013, ligesom det fremgår af konsultation den 1. august 2014 hos læge …, at [klageren] er i konsultation på baggrund af træthed over en længere periode, hvilket er det der fører til den videre udredning.

Det bør endvidere tillægges vægt, at der ikke foreligger konkurrerende skadesårsager, ligesom der ikke foreligger forud bestående lidelser, som kan forklare [klagerens] hoved- og nakkegener. Forud for ulykken var [klageren] sund og rask og drev egen virksomhed som selvstændig. Han var social og udadvendt såvel privat som fagligt og har således væsentligt ændret personlighed efter ulykken. Han har været sygemeldt, først på deltid og dernæst på fuldt ud siden ulykken den 6. maj 2013. Ulykken er således den eneste plausible forklaring på [klagerens] nuværende helbredsmæssige tilstand. Det er min opfattelse, at min klient hermed har løftet bevisbyrden for, at der er årsagssammenhæng mellem min klients hoved- og nakkegener og ulykken den 6. maj 2013.

Det følger heraf, at det er forsikringsselskabernes bevisførelse, at dokumentere med fornøden sikkerhed, at dette ikke er tilfældet. Forsikringsselskaberne har ikke fremlagt oplysninger, der antageliggør nogen anden årsag til min klient hoved- og nakkegener. Jeg mener derfor at [andet forsikringsselskab 1], if Forsikring og [andet forsikringsselskab 2] skal anerkende at [klagerens] hoved- og nakkegener hidrører fra ulykken og at [klageren] er berettiget til erstatning for varigt mén som følge heraf."

I brev af 17/11 2017 til nævnet har selskabet bl.a. anført:

"Vi har undersøgt sagen igen og efter fornyet gennemgang fastholder, at vi følger den men udtalelse som Arbejdsmarkedets Erhvervssikring er kommet frem til den 27. marts 2015.

Kundeforhold
Kunden har købt en heltidsulykkesforsikring i If den 01. december 2010. Forsikringssum, på skadetidspunktet maj 2013, er 1.566.725 kr. ved 100% invaliditet. Kundens erhverv er alternativ behandling.

Det faktiske forløb
Den 23. juli 2013 modtager vi skadeanmeldelsen.

Følgende fremgår af skadeanmeldelsen:
Skadedato: 06. maj 2013.
Hvordan skete skaden: Under motorcykel kørsel i [udlandet] skred motorcyklen ud i et sving, da … vejvæsen endnu ikke havde fejet alt sandet væk fra vinteren.
Hvilken legemsdel er beskadiget: Lunge, ribben, højre knæ og højre fod.
Hvad var den direkte årsag til skaden: Sand på vejbanen der ikke kunne ses på grund af et blødt sving.
Den 23. juli 2013 bekræfter vi, at hændelsen er dækket af ulykkesforsikringen. Samtidig godkender vi behandlingsudgifter.
…
Den 27. marts 2015 oplyser vi til kunden, at sagen har været forelagt vores rådgivende lægekonsulent. Méngraden vurderes til 8% med henvisning til punkterne D.1.5.2/D.1.5.3 i Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings méntabel. Det er vores vurdering at manet ligger mellem de to punkter i méntabellen.
Den 24. april 2015 indsender kunden brev med liste over gener.
Den 27. april 2015 besvarer vi kundens henvendelse, og oplyser reglerne for hvordan kunden kan genoptage sagen, på et senere tidspunkt, hvis der er kommet nye oplysninger til sagen. Den 01. juli 2016 indsender advokaten oplysninger om, at kunden er under udredning hos Hjerneskadecenter …, med henblik på at fastlægge, hvorvidt de kognitive gener, som kunden oplever, skyldes motorcykeluheldet den 3. maj 2013.
Den 08. september 2016 indsender advokaten kopi af speciallægeerklæring fra …, specialist i neuropsykologi dateret 29. juni 2016.
Den 04. august 2017 indsender advokaten kopi af men afgørelse fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring i ulykkessagen som kunden har anmeldt til [andet selskab]. Arbejdsmarkedets Erhvervssikring oplyser i deres brev af 16. juni 2017 til [andet selskab], at det varige mén er 5%.
…
Vi fastholder vores vurdering af méngrad
Vi mener ikke at neuropsykologisk samtale hos … den 29. juni 2016, med efterfølgende speciallægeerklæring, ændrer på vores vurdering af blivende følger efter ulykken. Som det fremgår af journalen fra [udlandet], lige efter skaden, har vores kunde ikke slået hovedet, dvs. ikke commotioneret (hovedpine, kvalme og opkastninger). Det fremgår endvidere af journal fra [udlandet], at han bar hjelm og var ikke bevidstløs på noget tidspunkt.

Da oplysninger omkring hjernerystelse og hovedpine oplyses sent i forløbet, og der ikke er oplyst straks symptomer i nær tilknytning til skaden, fastholder vi, at hoved og nakkegener ikke kan relateres til ulykken.

Da vi ikke mener, at der kommet yderligere oplysninger i kundens klage til Ankenævnet, og at vi i øvrigt mener, med baggrund i vores egen vurdering og udtalelse fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, at vores behandling af skaden er korrekt, fastholder vi at der ikke udbetales yderligere men erstatning."

Hertil har klagerens advokat i brev af 17/1 2018 til nævnet bl.a. oplyst:

"Idet jeg henviser til ovennævnte sag fremsender jeg vedlagt kopi af neuropsykologisk undersøgelse af 11. januar 2018 udarbejdet af neuropsykolog …

Jeg beder særligt Ankenævnet for Forsikring bemærke neuropsykologens konklusion, som fremgår af undersøgelsens side 7-8.

Heraf skal jeg særligt fremhæve side 7 nederst (indrammet), hvoraf neuropsykologen konkluderer, at undersøgelsens fund er forenelige med de diagnostiske kriterier for **post** commotionelt syndrom.

Foruden, at neuropsykologen netop henviser til post commotionelt syndrom, henviser hun også til, at der er gået mere end 4 år efter ulykken. Dette må således også tages til indtægt for, at [klagerens] nuværende symptomer er forenelige med, at der er forløbet mere end 4 år siden, at han var udsat for et svært commotio.

Samlet set er det således min opfattelse, at den neuropsykologiske undersøgelse – foruden det, som allerede er fremlagt og gjort gældende – yderligere sandsynliggør, at der er årsagssammenhæng mellem [klagerens] motorcykelulykke og de gener, som han oplever."

Af den vedhæftede neuropsykologiske undersøgelse af 18/1 2018fremgår det bl.a.:

"Samlet skønnes fundene i undersøgelsen forenelige med de diagnostiske kriterier for post commotionelt syndrom. Der er nu gået mere end 4 år efter ulykken. Der er afprøvet relevante behandlingstiltag. Man må forvente, at tilstanden på nuværende tidspunkt er kronificeret og det skønnes, at den er stationær og varig. Der er ikke forslag til yderligere behandlingstiltag."

Heroverfor har selskabet i mail af 24/2 2018til nævnet bl.a. bemærket:

"Advokaten fremsender en ny neuropsykologisk speciallægeerklæring fra Neuropsykolog … den 11. januar 2018. Der henvises til fra advokatens side, at det samlet er deres opfattelse, at den neuropsykologiske undersøgelse sandsynliggør, at der er årsagssammenhæng mellem [klagerens] motorcykelulykke og de gener, som han oplever.

Som vi tidligere har redegjort for, mener vi ikke at neuropsykologisk samtale hos neuropsykolog … den 29. juni 2016, med efterfølgende speciallægeerklæring, ændrer på vores vurdering af blivende følger efter ulykken. Som det fremgår af journalen fra [udlandet], lige efter skaden, har vores kunde ikke slået hovedet, dvs. ikke commotioneret (hovedpine, kvalme og opkastninger). Det fremgår endvidere af journal fra [udlandet], at han bar hjelm og var ikke bevidstløs på noget tidspunkt.

At der indhentes flere undersøgelsesresultater af samme art, f.eks. den nyeste neuropsykologiske undersøgelse i januar 2018, indhentet af advokaten, ændrer ikke på vores vurdering af sagen.

Særligt lægger vi vægt på at sagen tidligere har været til udtalelse i Arbejdsmarkedets Erhvervssikring som netop oplyser, at det ikke er sandsynliggjort, at de aktuelle klager fra hoved- og nakkegener er forårsaget af aktuelle ulykke, og at der ikke er primære lægeoplysninger der relaterer hoved- og nakkegenerne til ulykken den 6. maj 2013.

Da oplysninger omkring hjernerystelse og hovedpine oplyses sent i forløbet, og der ikke er oplyst straks symptomer i nær tilknytning til skaden, fastholder vi, at hoved og nakkegener ikke kan relateres til ulykken.

Vi har ikke yderligere kommentarer til sagen og imødeser Ankenævnets kendelse."

I breve af 4/4 2018, 13/4 2018og 4/5 2018 til nævnet er parterne kommet med yderligere bemærkninger.

I brev af 1/6 2018 til nævnet har klagerens advokat yderligere oplyst:

"I forlængelse af tidligere korrespondance fremsendes som efterspurgt yderligere lægelige akter, som har været anvendt i forbindelse med [klagerens] førtidspensionssag hos [by]. Der fremlægges endvidere øvrige lægelige akter af relevans for sagen.

Der fremlægges som **bilag 1** et journalnotat fra 3. marts 2016 fra ledende neuropsykolog …, hvoraf det fremgår, at [klageren] genhenvises 'på indikation følgevirkninger efter commotio cerebri, fordi vi i det mindste er sikre på at han ved motorcykelulykken i maj 2013 var svært commotioneret.'

Der fremlægges endvidere, **bilag 2**, speciallægeerklæring udarbejdet af neuropsykolog …, som har diagnosticeret [klageren] med følgende: Commotio cerebri seq. obs. (følger efter hjernerystelse). Det skal fremhæves, at lægen tillige fandt overensstemmelse mellem [klagerens] klager og de objektive fund.

Der fremlægges endvidere som **bilag 3** uddrag af erklæring udarbejdet af neuropsykolog ... Af uddraget fra erklæringen fremgår: 'Det vurderes, at der er tale om et hovedtraume inklusivt kortvarigt bevidsthedstab. Der ses upåfaldende MRC og ingen objektive neurologisk udfald. Det vurderes sandsynligt, at [klageren] har pådraget sig en hjernerystelse.'

Der fremgår endvidere af erklæringen, at: 'Endelig er der tegn på evt. vestibulær problematik som ofte ses ifm hjernerystelser.'

Der fremlægges som bilag 4 et notat udarbejdet af lægen fra [rejseforsikringsselskab]. Af bilaget ønskes fremhævet, at [klageren] skal transporteres til Danmark med henblik på en sikker medicinsk gennemgang. Det må altså sluttes, at de umiddelbare undersøgelser af [klageren] i forbindelse med ulykken alene tog sigte på at udelukke, at han ikke var påført livstruende skader.
Det har således ikke umiddelbart i forlængelse af ulykken været undersøgt, om han har pådraget sig mindre eller ikke livstruende skader, herunder fx hjernerystelse.

Ovennævnte skal tillige ses i sammenhæng med, at [klageren] rent faktisk ikke blev grundigt undersøgt umiddelbart efter, at han returnerede til Danmark. Der gik flere dage, før [klageren] af egen drift måtte opsøge sin egen læge.

Der fremlægges endvidere et notat, **bilag 5**, udarbejdet af ledende neuropsykolog …, hvoraf fremgår: 'Til gengæld er det korrekt, at det ikke er altid den tilskadekomne selv kan huske, hvad der er sket. Har man været kortvarigt eller længerevarigt bevidsthedssvækket, har man i reglen glemsel for en periode. I løbet af denne periode kan man godt have været vågen og klar og have svaret på spørgsmål, uden at man bagefter selv kan huske det. Man kan også godt have været bevidstløs.'

Der fremlægges yderligere, **bilag 6**, journalnotat af 3. juni 2015 udarbejdet af ledende neuropsykolog …, hvor der er fremhævet passager af særlig relevans for sagen.

Jeg skal særligt fremhæve fra side 2: 'Han er bagatelliserende og indtrykket kan være, at han har været bagatelliserende helt fra starten af ulykkestilfældet og måske af den grund været blevet lidt miskendt i det akutte behandlingsforløb. Der beskrives en uklar erindring af tiden op til og umiddelbart efter hændelsen. Selvom han tilsyneladende har været i stand til at agere kan han meget vel have været bevidsthedssvækket og omtumlet i minutter til timer.'

Ovennævnte skal således ses i sammenhæng med, at [klageren] på [hospital] i første omgang oplyste besvarende benægtende til, om han havde været bevidstløs under ulykken, ikke nødvendigvis er ensbetydende med, at han rent faktisk ikke har været bevidstløst – han kan blot ikke huske det.

Det er således også først senere, at [klageren] i forbindelse med, at han bliver spurgt om, hvad der skete under ulykken, bliver opmærksom på, at han alene husker situationen, inden han ramte asfalten, og situationen, hvor han efterfølgende ligger og har svært ved at trække vejret. Alt, hvad der er sket derimellem, kan han ikke huske.

På baggrund af ovenstående mener jeg heller ikke, at der kan være tvivl om, at [klageren] under ulykken har været bevidstløs, og at det naturligvis påvirker de informationer, som han har kunnet videregive og erindre om ulykken umiddelbart herefter.

Dette skal naturligvis tillægges vægt ved vurderingen af årsagssammenhængen i sagen – forstået på den måde, at det ikke skal komme [klageren] til skade, at et af symptomerne ved den skade, som han er påført, netop er hukommelsessvækkelse.

Jeg skal yderligere fremhæve, at der ud fra de fremlagte lægelige akter ikke er den store tvivl om, at [klageren] er blevet påført store skader ved ulykken. I den sammenhæng skal det også præciseres, at [klageren] ikke før motorcykelulykken har oplevet gener, som de efter ulykken beskrevne. Der ses heller ingen lægejournaler fra før motorcykelulykken, der beskriver tilsvarende gener som dem, [klageren] er plaget af på nuværende tidspunkt. Dette bestyrker alt andet lige, at der er årsagssammenhæng.
Konkluderende på ovennævnte er det således fortsat klagerens opfattelse, at det på baggrund af det tidligere fremlagte dokumentation og det ovenfor fremlagte er sandsynliggjort, at der er årsagssammenhæng mellem motorcykelulykken i maj 2013 og de gener, som [klageren] har nu.

> Dette er således også understøttet af flere af de fremlagte sundhedsfaglige vurderinger i sagen, hvoraf jeg særligt skal fremhæve erklæringen udarbejdet af neuropsykolog …, hvor hun konkret tager stilling hertil: 'Det vurderes sandsynligt, at [klageren] har pådraget sig en hjernerystelse."

I mail af 18/6 2018 til nævnet har selskabet anført:

> "Vi har på ny gennemgået sagen og drøftet den med vores rådgivende lægekonsulenter.
>
> Advokaten sendte sagen i AES den 27. februar 2017 via klientens forsikring, [andet forsikringsselskab]. Sagen blev indbragt for Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES). Vi godkendte dengang at sagen holdes åben indtil der forelå udtalelse fra AES.
>
> AES udtalelsen som senere modtages mener vi ikke kan ændres.
>
> 'At der indhentes flere undersøgelsesresultater af samme art, f.eks. den nyeste neuropsykologiske undersøgelse i januar 2018, indhentet af advokaten, ændrer ikke på vores vurdering af sagen. Særligt lægger vi vægt på at sagen tidligere har været til udtalelse i Arbejdsmarkedets Erhvervssikring som netop oplyser, at det ikke er sandsynliggjort, at de aktuelle klager fra hoved- og nakkegener er forårsaget af aktuelle ulykke, og at der ikke er primære lægeoplysninger der relaterer hoved- og nakkegenerne til ulykken den 6. maj 2013.
>
> Da oplysninger omkring hjernerystelse og hovedpine oplyses sent i forløbet, og der ikke er oplyst straks symptomer i nær tilknytning til skaden, fastholder vi, at hoved og nakkegener ikke kan relateres til ulykken.
>
> At der indhentes nye oplysninger fra speciallæge kan ikke ændre på de fakta der tidligere er modtaget i sagen, og som AES har forholdt sig til.
>
> Vi fastholder derfor vores standpunkt og afventer kendelsen."

Heroverfor har klagerens advokat i brev af 4/7 2018 til nævnet bl.a. bemærket:

> "If Forsikring fastholder, at klagerens hoved- og nakkegener ikke kan relateres til ulykken, idet der er påvist strakssymptomer.
>
> Det gøres gældende, at det er sygdommens natur, at der ikke nødvendigvis viser sig strakssymptomer, og de manglende strakssymtomer ikke er ensbetydende med, at der ikke er årsagssammenhæng.
>
> Hertil skal jeg bemærke, at det faktum, at oplysningerne om hoved- og nakkesmerter først er journalført senere i forløbet, er dette hverken ensbetydende med, at … ikke har haft gener i hoved- og nakkeregionen gennem hele forløbet, eller at generne ikke kan relateres til ulykkestilfældet den 6. maj 2013.
>
> Jeg skal endvidere fremhæve, at det faktum, at hoved- og nakkegenerne først fremgår af journaloptegnelser pr. 31. oktober XXX primært skyldes, at [klageren] i første omgang oplyste benægtende på spørgsmålet om, hvorvidt han har været bevidstløs, hvorfor der ikke er iværksat yderligere undersøgelser vedrørende hjernerystelse i umiddelbar tidsmæssig tilknytning til ulykkestil-

fældet. Som anført i min tidligere skrivelse af den 1. juni 2018 er dette dog ikke ensbetydende med, at [klageren] ikke faktisk har været bevidstløs.

Som bilag 1 fremlægges uddrag af konsensusrapport om commotion cerebri (hjernerystelse) og det postcommotionelle syndrom, udgivet af Videnscenter for Hjerneskade, hvoraf fremgår, at der ikke er én ensartet henvisningspraksis angående undersøgelser for hjernerystelse, og at diagnoser vedrørende følgevirkninger efter hjernerystelse således stilles på baggrund af sygehistorien og dermed ikke nødvendigvis ud fra strakssymptomer.

If Forsikring anfører endvidere, at nyere undersøgelsesresultater ikke kan føre til en ændret vurdering af sagen, og at nye undersøgelser ikke kan ændre på tidligere modtagne fakta, der er forelagt for Arbejdsmarkedets Erhvervssikring.

Hertil skal jeg fremhæve, at formålet med flere opfølgende undersøgelser efter en hjernerystelse netop er at verificere symptomer og afklare årsager hertil, herunder at vurdere, hvilke behandlingsmuligheder der er for vedkommende. Formålet er tillige at vurdere tilstandens sværhedsgrad og varige følgevirkninger af hjernerystelsen. Der henvises i denne forbindelse ligeledes til bilag 1.

En endelig vurdering og afgørelse om forsikringsdækning kan således ikke alene træffes ud fra en udtalelse fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring af den 16. juni 2017, som oplyser, at det på daværende tidspunkt ikke var sandsynliggjort, at [klagerens] gener fra hoved- og nakkeregionen er forårsaget af ulykkestilfældet. En sådan vurdering og afgørelse må i stedet træffes ud fra et fuldstændigt og fuldt ud oplyst grundlag.

Nyeste undersøgelsesresultater – som i mine tidligere skrivelser allerede er fremlagt og gjort gældende over for Nævnet – bør derfor indgå i vurderingen med betydelig vægt, idet disse netop er medvirkende til at bevise årsagssammenhængen mellem ulykkestilfældet den 6. maj 2013 og … aktuelle gener.

På baggrund af ovenstående – samt den i øvrigt tidligere fremlagte dokumentation – er det således fortsat klagerens opfattelse, at klageren har sandsynliggjort, at der er årsagssammenhæng mellem klagerens motorcykelulykke den 6. maj 2013 og de aktuelle fysiske og kognitive gener, som klageren er plaget af."

Af journalen fra det behandlende hospital i udlandet fremgår det bl.a.:

"10.05.13 Journalnotat
...
Fallt av motorsykkel før 2 dager siden. Han kjørte ca 60 km/h, kjørte i en sveng så fikk bremset ned litt motorsykkeln skied så han fallt av den og fikk sykkeln over seg først. Han gled siden i fart over på andre kjørfeltet og in i ett vegrekke. Klederne gikk sønder. Hade hjelm. Var ikke bevisstløs. Han resite seg etter ca 10 minutter og syntes det gikk greit og kjørte videre. Var ikke hos lege. Frisk ellers, ingen mediciner. Dagen etter tilltagande smerter i thorax hø side. Gikk till akuttlege i ... som misstenke ribbeinsbrudd. Har vart i kontakt med [rejseforsikring] lege i Damnmark (er dansk) som ønsker att han flyger hjem imorgon så de får sett på han, men grunnet ev pneumothorax og flyg vill de ha rtgnbilde.

Pas slog hø side thorax og hø kne i fallet. Ikke smerter i magen, nakke eller commotiosymptomer. Smerter i thorax hø side da han hoster, puster dypt eller skal rejse seg i seng. Ikke dyspne."

17. 91465

Af journalen fra praktiserende lægefremgår det bl.a.:

"**13-05-2013**
ICPC-E: R99 'Anden sygdom i luftveje' (j93)
K: Styrtet på motorcykel i [udlandet] i sidste uge. Grundig undersøgt i …. Der var mistanke om højresidige costae 6-7 brud samt pneumothorax. Anbefalet kontrol af sidstnævnte. Desuden mistanke om menisklæsion, højre knæ.
rtg thorax …
Kontrol.
…
09-08-2013
ICPC-E: L03 'Lændesmerter' (m545)
ICPC-E: L08 'Sympt/klage fra skulder' (m259)
Sympt/klage fra skulder
09-08-2013
K: UT i maj 13. Væltet på motorcykel. Ramte med højre side af kroppen asfalten.
Undersøgt initielt i …, men angiveligt ikke med rtg af skulderen.
Nu vedvarende smerter i skulderen og besvær med at bruge den,
Obj.: ingen atrofi eller fejlstilling, smerte ved palp ant, chicken wing: ia, ingen smertebue, lændetest ia.
…
Supplerende kliniske oplysninger
31.10.2013 FORUNDERSØGELSE –s SKULDER Pt. henvist fra egen læge. Kommer efter fald på motorcykel, hvor pt. har smerter over hø. skulder.
…
Funktionsevne før sygdom:
Fys. tilkald i ambulatoriet d. 31.10.2013: Pt. har primært siddende arbejde ved …, han udtrættes i skulderen i løbet af dagen. Pt. er kendt med Scheuerman i lænden og har konstant ondt i ryggen. Slidgigt i begge hofter, har THA dxt. for 3 år siden Let nedsat nakkebevægelighed og problemer med spændingshovedpine. Maj 2013 var han ude for et mototcykel uheld hvor han landede på højre siden af kroppen og var slemt medtaget. Har segvelae i ankel og knæ.
…
01.08.14 A04 Almen svækkelse/træthed
Sub.: Almen svækkelse/træthed
Kommer pga. megen træthed over længere tid. Intet rigtigt fokalt. Kort snak omkring stress og pt.s arbejde som selvstændig med …
Vi aftaler helbredstjek ved ama."

I journalnotat af 3/6 2015 har en neuropsykolog bl.a. anført:

"**Konklusion**
Pt. har ganske betydelige kognitive gener, der centreres om forringelse af psykomotorisk tempo, nedsat mental fleksibilitet og dårlig evne til igangsætning og styring.
Det skal afklares, om tilstanden kan opfattes som depressivt relateret eller der er tale om en komb. af nolet depressivt og noget energimobiliseringbesvær der kunne være pa organisk basis.
Vi afventer resultat af MR-skanning. I mellemtiden skal pt. yderligere undersøges og der er opfordret til at han igen konsulterer privat praktiserende psykolog.
Pt. indkaldes til fornyet us. d. 120615 kl. 09.00."

18. 91465

Af journalnotat af 27/6 2015 fra neurokirurgisk ambulatorium fremgår bl.a.:

> "Patienten har været til MR-skanning af cerebrum og plexus brachialis. Beskrives begge som normale uden synlige traumefølger. Som bifund ses intrathorakal struma i venstre side."

I epikrise af 22/1 2016 har en reservelæge fra neurokirurgisk afdeling bl.a. anført:

> "Epikrise
> 22.01.16 kl. 21.50
> Patienten har været til neurofysiologisk undersøgelse, denne viser helt normale forhold svarende til ulnaris og medianus på højre og venstre side samt højre radialis.
> Har drøftet patienten til middagskonferece, til stede: … Patienten er nu udredt ganske grundigt i neurokirurgisk regi med både MR cerebrum, columna cervicalis og plexus brachialis samt nerveledningsundersøgelse. Disse undersøgelser er alle uden forklaring på patientens symptomer.
> Der er derfor ikke yderligere at tilbyde i neurokirurgisk regi og patienten AFSLUTTES herfra."

En neuropsykolog har på baggrund af en neuropsykologisk undersøgelse foretaget den 29/6 2016 bl.a. konkluderet:

> "**Sammenfatning og konklusion:**
> …
> Vurdering:
> Det vurderes, at der er tale om et hovedtraume inklusivt kortvarigt bevidsthedstab. Der ses upåfaldende MRC og ingen objektive neurologisk udfald. Det vurderes sandsynligt, at [klageren] har pådraget sig en hjernerystelse. Symptombilledet er omfattende og det vurderes, at der er flere faktorer i spil ud over følger af hjernerystelse, men at der også er tale om afledte symptomer til smertebelastning fra h.h.v. nakke og skulder, søvnbesvær samt psykologisk reaktion på det langvarige forløb. Endvidere er det kendt, at struma kan give reversible kognitive deficits og som kan ledsages af emotionelle symptomer. Endelig er der tegn på evt. vestibulær problematik som ofte ses ifm hjernerystelser samt uhensigtmæssige copingstrategier. På denne baggrund vurderes, at [klageren] kan profitere af et rehabiliteringsforløb for vedvarende følger af commotio. Dog må det være betinget af, at [klageren] snarest kontakter e.l. vedrørende undersøgelse og evt behandling for struma."

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har i vejledende udtalelse af 16/6 2017 vurderet klagerens varige mén efter ulykken til 5 %. Af udtalelsen fremgår det bl.a.:

> "**Varigt mén**
> **Vurdering af varigt mén**
> Vores lægekonsulenter med speciale i ortopædkirurgi og neurokirurgi har deltaget ved vurderingen af det varige mén.
> …
> Grundlaget for vores vurdering:
> - [Klageren] forulykkede den 6. maj 2013 i [udlandet] på sin motorcykel, hvorved han faldt ned på højre side af kroppen og kurede videre ind i et autoværn.
> - Han var den 10. maj 2013 på skadestuen i [udlandet], hvor han klagede over smerter fra højre side af brystkassen.

- Ved hjemkomst til Danmark henvendte han sig den 13. maj 2013 til egen læge, der foranledigede røntgenkontrol den 22. maj 2013 af brystkassen, hvor der fandtes lille mistanke om brud igennem 8. brysthvirvel på højre side. Der har herefter ikke været varige følger efter ribbensbrud.
- I efterforløbet tilkom der smerter fra højre skulder, og han konsulterede herved egen læge den 9. august 2013.
- Der blev foretaget ultralydsscanning den 5. november 2013, hvor der blev påvist degenerative forandringer i rotatorsenen, ligesom MR-scanning foretaget den 28. maj 2014 viste slidgigtsforandringer i AC-leddet.

Ved vurderingen af det varige mén har vi lagt vægt på, at [klageren] har følger efter slag mod højre skulder/arm i form af smerter ved belastning, ligesom der er en tendens til udtrætning omkring højre skulder.

Vi har lagt vægt på, at der objektivt er let nedsat bevægelighed, men ingen muskelsvind.

Vi har fastsat det varige mén med udgangspunkt i den vejledende méntabel.

Efter tabellens punkt D.1.5.2 vurderes skulder, med daglige belastningsudløste smerter og let nedsat bevægelighed, til 5 procent.

Vi vurderer, at [klagerens] højresidige skuldergener svarer til angivelserne i ovennævnte tabelpunkt.

Vi vurderer derfor, at ulykken den 6. maj 2013 har medført et varigt mén på 5 procent.
Vi er opmærksomme på, at [klageren] aktuelt klager over hoved-og nakkegener.

Det er vores vurdering, at det ikke er sandsynliggjort, at de aktuelle klager over hoved- og nakkegener er forårsaget af aktuelle ulykke, og at der ikke er primære lægeoplysninger der relaterer hoved- og nakkegenerne til ulykken den 6. maj 2013."

Af et internt notat fra lægekonsulenten hos Arbejdsmarkedets Erhvervssikring fremgår bl.a.:

"UT 6/5-2013
Forudbestående: Ingen skulderklager.
Den 10/5-13 anføres ikke skuldergener men skade på hø. side af brystkassen (k). 13/5-13 anføres der brud på ribben på hø. side. 1. gang skulderen nævnes er den 9/8-13, altså ca 3 måneder efter ut.
Påfaldende at der går 3 måneder efter ut., før der anføres skulderklager. Mener ÅSH dog kan accepteres.
Der er efterfølgende fortsat skuldergener. Den 5/11-13 foretages der en UL-scanning der viser degenerative forandringer i rotatorsenen der dog er intakt.
Der findes fortsat gener og der foretages 28/5-14 en MR scanning der viser slidforandringer i AC-leddet og inkakt sene (e s. 16).
Hø. skulder: Smerter ved belastning. Tendens til udtrætning. bevægeligheden er let nedsat. Ingen muskelsvind. Men 5% D,1,5,2,
Ribbensbrud: Ingen gener.
Samlet k-men 5%

Jeg er i tvivl om åsh. Sagen til makker.
29 APR 2017, ..
Ingen oplysninger om forudbestående i akterne. Synes ÅSh er overvejende sandsynlig set i lyste af den dokumenterede kvæstelse af brystkassen.
06 JUN 2017, …
I de primære akter fra [udlandet] er der intet nævnt om noget traume mod hoved eller nakke. Gener nævnes først meget senere. Ingen dokumenteret årsagssammenhæng."

I forsikringsbetingelserne hedder det bl.a.:

"**2.2 HVAD DÆKKER FORSIKRINGEN?**
Forsikringen dækker følger af ulykkestilfælde. Se nærmere beskrivelse i dækningsskemaet pkt 2.5 på næste side.

Hvordan defineres et ulykkestilfælde
Ved et ulykkestilfælde forstås en pludselig hændelse, der forårsager personskade.
…
2.5 Dækningsskema – Børne- og Voksenulykkesforsikring
…

Ulykkes-forsikring	Dækker/omfatter	Dækker/omfatter ikke	Erstatninger
Varigt mén	Erstatning ved ulykkestilfælde som fører til varigt mén. Forsikring dækker ligeledes ved ulykkestilfælde indtruffet i forbindelse med handlinger, der foretages til afværgelse af skade på person eller ejendom under sådanne omstændigheder, at handlingen må anses som forsvarlig. NB! Ved et ulykkestilfælde forstås en pludselig hændelse, der forårsager personskade	**BEMÆRK AT PKT. A. B og C kun gælder for ulykkesforsikringer, men bortfalder for de andre forsikringstyper beskrevet i disse vilkår (Børne- og Voksenforsikring).** A. Ulykkestilfælde der skyldes sygdom (bortset fra ildebefindende eller besvimelse). B. Forværring af ulykkestilfældets følger, der skyldes en tilstedeværende eller tilfældig tilstødende sygdom. C. Sygdom eller udløsning af latente sygdomsanlæg, selvom sygdommen er opstået eller forværret ved et ulykkestilfælde eller følger heraf, hvis hovedårsag er sygdom eller sygdomsanlæg. D. Forudbestående mén. Sådanne mén kan heller ikke medføre, at ménerstatningen fastsættes højere, end hvis de forudbestående mén ikke, havde været til stede.	Hvis sikrede bliver varigt invalideret, udbetales erstatning med lige så mange procent af forsikringssummen, som méngraden er fastsat til Méngraden for følger af samme ulykkestilfælde kan sammenlagt ikke overstige 100%. Mén på under 5% berettiger ikke til erstatning"

Ankenævnet *for* Forsikring

21. 91465

Nævnet udtaler:

Klageren forulykkede den 6/5 2013 på sin motorcykel i udlandet, hvorved han faldt ned på højre side af kroppen og kurede videre ind i et autoværn. Ved undersøgelse på hospital i udlandet den 10/5 2013 blev der konstateret ribbensbrud bagtil i højre side af brystkassen samt delvis sammenklapning af lungen opadtil. En MR-scanning af klagerens højre skulder foretaget den 29/5 2014 viste moderate degenerative forandringer i de øverste af styresenerne samt slidgigtforandringer i skulderhøjdeleddet.

Selskabet har udbetalt erstatning svarende til et varigt mén på 8 %. Selskabet har afvist at udbetale yderligere under henvisning til, at den vejledende udtalelse fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring er vurderet til 5 %, og fordi selskabet mener, at der ikke er årsagssammenhæng mellem den anmeldte ulykke og klagerens gener fra hoved og nakke.

Klageren ønsker, at selskabet skal anerkende, at hans hoved- og nakkegener som omfattet af forsikringen. Klageren har blandt andet anført, at "På baggrund af de fremlagte beviser i sagen, er det min opfattelse, at der foreligger straks-symptomer og bro-symptomer, men at de på grund af det kaotiske forløb omkring ulykken ikke er blevet journalført som commotio i umiddelbar forlængelse af traumet, hvilket ikke bør komme [klageren] til skade. Symptomer efter commotionering som hovedpine nævnes allerede i journalnotat fra … Sygehus den 31. oktober 2013, ligesom det fremgår af konsultation den 1. august 2014 hos læge …, at [klageren] er i konsultation på baggrund af træthed over en længere periode, hvilket er det der fører til den videre udredning. Det bør endvidere tillægges vægt, at der ikke foreligger konkurrerende skadesårsager, ligesom der ikke foreligger forud bestående lidelser, som kan forklare [klagerens] hoved- og nakkegener." Klageren har endvidere neuropsykologisk undersøgelse af 11/1 2018, hvor neuropsykologen konkluderer, at undersøgelsens fund er forenelige med de diagnostiske kriterier for post commotionelt syndrom. Klageren har anført, at "Foruden, at neuropsykologen netop henviser til post commotionelt syndrom, henviser hun også til, at der er gået mere end 4 år efter ulykken. Dette må således også tages til indtægt for, at [klagerens] nuværende symptomer er forenelige med, at der er forløbet mere end 4 år siden, at han var udsat for et svært commotio."

22. 91465

I skadestuenotat af 10/5 2013 har den behandlende læge i udlandet blandt andet anført: "Fallt av motorsykkel før 2 dager siden. Han kjørte ca 60 km/h, kjørte i en sveng så fikk bremset ned litt. Motorsykkeln skled så han fallt av den og fikk sykkeln over seg først. Han gled siden i fart over på andre kjørfeltet og in i ett vegrekke. Klederne gikk sønder. Hade hjelm. Var ikke bevisstløs. Han resite seg etter ca 10 minutter og syntes det gikk greit og kjørte videre. Var ikke hos lege. Frisk ellers, ingen mediciner. Dagen etter tilltagende smerter i thorax hø side. Gikk till akutlege i … som ønsker att han flyger hjem imorgon så de får sett på han, men grunnet ev pneumothorax og flyg vill de ha rtgnbilde. Pas slog hø side thorax og hø kne i fallet. Ikke smerter i magen, nakke eller commotiosymptomer".

Den 13/5 2013 har klagerens praktiserende læge noteret: "K: styrtet på motorcykel i [udlandet] i sidste uge. Grundig undersøgt i …. Der var mistanke om højresidige costae 6-7 brud samt pneumothorax. Anbefalet kontrol af sidstnævnte. Desuden mistanke om menisklæsion, højre knæ".

Den 9/8 2013 fremgår følgende af journalen fra den praktiserende læge: "K: UT i maj 12. Væltet på motorcykel. Ramte med højre side af kroppen asfalten. Undersøgt initielt i …, men angiveligt ikke med rtg af skulderen. Nu vedvarende smerter i skulderen og besvær med at bruge den".

I forbindelse med forundersøgelse på ortopædkirurgisk ambulatorium den 31/10 2013 er det oplyst, at klageren har let nedsat bevægelighed i nakken og problemer med spændingshovedpine.

I journalnotat af 1/8 2014 har klagerens praktiserende læge anført: "Kommer pga. megen træthed over længere tid. Intet rigtigt fokalt. Kort snak omkring stress og pt.s arbejde som selvstændig med… ".

I et psykolognotat af 29/1 2015 er det anført: "[Klageren] beskriver at han efter ulykken d. 6/5-13 har vanskeligheder med hukommelse og koncentration. Sygeforløbet har været særdeles belastende og den kamp der efterfølgende har været ift. sygedagpenge og senere genetablering

af … har påvirket [klageren] meget. [Klageren] fremstår meget grådlabil, med sproglige forsinkelser på spørgsmål. Koncentration og hukommelse virker nedsat, dog uden jeg har foretaget test".

På baggrund af en neuropsykologisk undersøgelse foretaget den 3/6 2015 er det konkluderet: "Pt. har ganske betydelige kognitive gener, der centreres om forringelse af psykomotorisk tempo, nedsat mental fleksibilitet og dårlig evne til igangsætning og styring. Det skal afklares, om tilstanden kan opfattes som depressivt relateret eller der er tale om en komb. af noget depressivt og noget energimobiliseringsbesvær der kunne være på organisk basis. Vi afventer resultat af MR-skanning. I mellemtiden skal pt. yderligere undersøges og der er opfordret til at han igen konsulterer privat praktiserende psykolog".

MR-scanning af cerebrum og plexus brachialis foretaget den 27/6 2015 beskrives begge som "normale uden synlige traumefølger. Som bifund ses intrathorakalt struma i venstre side".

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har i sin vejledende udtalelse af 16/6 2017 vurderet klagerens varige mén efter ulykken til 5 %. Ved vurderingen har man blandt andet lagt vægt på, at klageren har følger efter slag mod højre skulder/arm i form af smerter ved belastning, ligesom der er tendens til udtrætning omkring højre skulder. Man har endvidere lagt vægt på, at der objektivt er let nedsat bevægelighed, men ingen muskelsvind. Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har ikke fundet det sandsynliggjort, at klagerens hoved- og nakkegener er en følge af ulykken den 6/5 2013.

På baggrund af en neuropsykologisk undersøgelse den 11/1 2018 er det blandt andet konkluderet: "Ved testundersøgelsen ses præstationer svarende til det forventede niveau. Der ses således ikke overbevisende tegn til en organisk betinget kognitiv reduktion. Der er administreret rest til belysning af psykiske belastningssymptomer. Der er aktuelt ikke overbevisende tegn på depression. Det er indtrykket, at [klageren] generelt er belastet af sin situation, men det er ikke umiddelbart indtrykket, at det er noget, der kan afhjælpes via medicinsk- eller psykologisk behandling. Det må forventes at [klageren] får det psykisk bedre, når hans livssituation er mere

afklaret. Der er også administreret test til belysning af træthed. Der ses her tegn til, at [klageren] generelt er mere træt og lettere trætbar end de fleste mennesker. Der ses relativt høj score for både mental- og fysisk træthed og en høj score på generel træthed. […] Samlet skønnes fundene i undersøgelsen forenelige med de diagnostiske kriterier for post commotionelt syndrom"

Efter en gennemgang af sagen finder nævnet ikke grundlag for at kritisere selskabets afgørelse.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at det af skadestuenotat af 10/5 2013 fremgår, at klageren ikke havde smerter i nakken eller commotiosymptomer, og at klageren først i forbindelse med forundersøgelse på ortopædkirurgisk ambulatorium den 31/10 2013 oplyser, at han har let nedsat bevægelighed i nakken og problemer med spændingshovedpine.

Nævnet har også lagt vægt på, at klageren først ved konsultation hos autoriseret psykolog den 24/11 2014 oplyste, at han efter ulykken den 6/5 2013 havde vanskeligheder med hukommelse og koncentration, at en MR-scanning af klagerens hjerne foretaget den 27/6 2015 viste normale forhold uden synlige traumefølger, og at der ved den neuropsykologiske undersøgelse den 11/1 2018 ikke er fundet overbevisende tegn til en organisk betinget kognitiv reduktion.

Nævnet har endvidere lagt vægt på den vejledende udtalelse fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

_____

Klageren får ikke medhold.

Marianne Højgaard Pedersen
formand